

TE KURA REO I MŌKAI

E tino whai tikanga ana te whakataukī a ngā kaumātua e kī rā,

'Mate kāinga tahi, ora kāinga rua'

I tino kitea e mātou te tikanga o ēnei kōrero i te tuarua o ngā kura reo mō tēnei tau i whakatūria nei e Te Taura Whiri i ngā rā o 27 Mahuru – 2 Whiringa-ā-nuku ki te marae o Mōkai, rohe o Ngāti Raukawa. Ko te wāhi kei reira nei te marae nei e tū ana he āhua mokemoke, mohoa tonu nei engari ātaahua āna tērā te takoto mai o te whenua. Ko tōna 20 meneti nei pea te tawhiti mai i Taupō, i te ara poka ki Te Kūiti, ki Mangakino me Ātiamuri.

Tēnā kia hoki paku noa ake te kōrero ki te take i tū kē mai ai tēnei o ngā kura ki te marae o Mōkai. E mōhio mai ana hoki koutou katoa ko te tikanga kia tū kē tēnei o ngā kura ki te marae o Hirangi, i Tūrangi, rohe o Ngāti Tūwharetoa, engari nō te ata o te rā o te whakaeke ka tae mai ētahi o te marae ki te wāhi e noho ana mātou ki te kī noa mai kua kore i taea e rātou te hui te whakatū nā te mea kua hinga mai he tūpāpaku ki tō rātou marae, ā, i runga anō i tā te Māori tikanga ko te mate anō ki mua i ngā mahi a te hunga ora, ā, e taea hoki te ringa kaha o Aituā te aha inā kapo mai? I runga anō i te aroha mai o te tokorua nei i kī mai rāua ko ngā marae o Waihi me Nukuhau i te raru anō hoki nā runga anō i te pā mai o Aituā i tētahi me te taumaha anō o tētahi o ngā kaumātua i tētahi, ā, i te tāria noa ihotia kia eke te wā ki a ia. Whāia rā hoki nō te rā tonu i muri mai ka hinga ko tērā o ngā kaumātua, ā, ūhia ana ngā pāpāringa o te moana o Taupō-nui-a-Tia e te kahu taratara o Mate nā reira ka mihi kau noa atu ki a koutou, kei ngā rangatira o Tūwharetoa, e tau kaha nei te mate ki runga i a koutou.

Kia hoki noa ake ki te tāhu o taku kōrero.

Kātahi ka noho māua ko taku tuakana ko Te Wharehuia ki te whakaaro me aha kē rā inā hoki kua kore i taea te hunga haere mai te kī atu kia kaua e haere mai kua kore te kura i tū nā te mea kua tīmata kē hoki te takahi mai i wīwī, i wāwā nā reira me aha kē ia?

Ko te waimarie he mōhio nō Te Wharehuia ki ētahi tāngata o te marae o Mōkai, ā, whāia atu ana e ia ērā me kore noa e tūpono ka taea e rātou te kura te pikaū ahakoa te tino poto o te wā. Ko te waru i te ata i tae mai ai te hunga o te marae ki te whakamōhio mai i te raru kua pā ki a rātou, ā, tekau karaka rawa ake kua tae kē mai te whakaae a te hunga o te marae o Mōkai āe ka taea e rātou. Tau ana a mauri i te rongonga, a mauri i te rērere kē i kō tonu ake rā!

Kāti, nō te rima i te ahiahi ka whakaeke mātou ki te marae o Mōkai, ā, nā te mea ko ngā rangi a rire tū ana ngā whakatau ki roto i te tipuna whare o Pakakē Taiari. Kātahi anō ka āta kitea te tokōiti o te hunga whakaute mai i a mātou. Aroha ana rātou i te mea 150 nei pea mātou te hunga whakaeke, ā, waimarie ka eke te hunga kāinga ki te tekau! Aua atu, haere ana ngā mihi, ā, haere ana hoki ngā manaaki a te iwi kāinga.

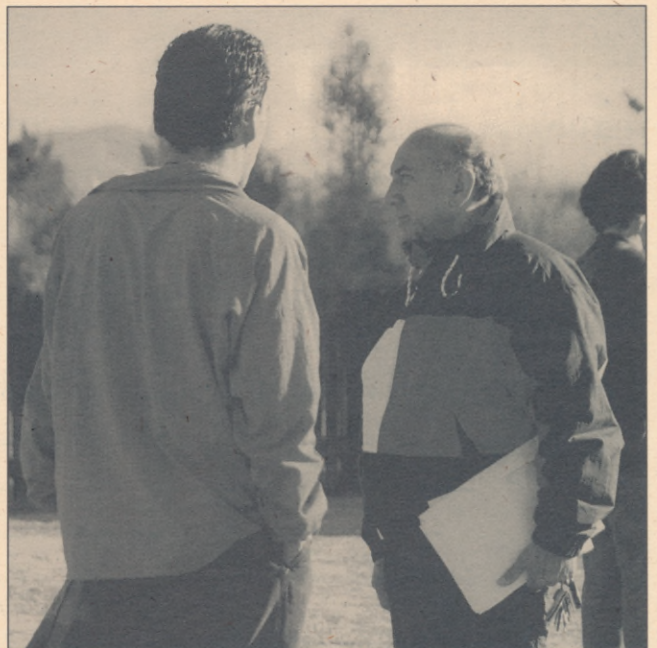
Pau ana te whā rā ki te marae nei, ā, korekore ana i kātata te pau o ngā kai, o te kaha rānei o te hunga kāinga ki te rauhi mai, ki te maimoa mai. Hāunga ia te iti o ngā wāhi kaukau mō tērā nui o te tangata, me ōna punua raru i te taha, i tutuki pai te hui i runga i te aroha nui atu me te aroha nui mai.

Nā te mea tokowhiti noa mātou te hunga whakaako i hiki te kura i muri mai o te hākari i te tūhoetanga o te rā i te Tāite. Nā Tainui Stephens ngā mihi atu a te kura ki te iwi kāinga, ā, i roto i te whakaututanga mai a te kaumātua o te marae i takoto anō te pōwhiri mai a te iwi kāinga kia hoki atu ā tōna wā. Koirā te mānuka kua takoto, ā, 'wai ka hua, wai ka tohu' āhea rā tīkina atu anō ai engari ia ko te koanga ngākau kua takoto – he tohu mai tērā āe i pai tā mātou noho!

Ko te kōtore whererei ko te rongo ehara kē tērā iwi i a Ngāti Tūwharetoa engari ia ko Ngāti Raukawa, ā, ko te marae ko Te Pae o Raukawa nō reira ka mihi kau noa atu ki a koutou, Ngāti Raukawa i rongo nei mātou i te mahana o tā koutou manaaki, ā, ka noho tērā hei kōrerotanga haere ake nei, haere ake nei.

E kore e mutu te mihi engari me pēnei noa ake hei whakaputa i tā te ngākau i rongo ai,

"E kore e kitea he toki huna"

Kaua e pōhēhē mā te kōrero Pākehā e pai ai tō Reo Māori